

CULTURA

ABEL GUARINOS

«En 100 dies en CulturArts han aparegut 50 bombes»

El 7 d'abril passat, el suecà Abel Guarinos, una figura respectada en el món de les arts escèniques, fou nomenat director del futur l'Institut Valencià de la Cultura, l'ens que substituirà el consorci CulturArts de l'època del PP. Superats els cent dies de gràcia, fem un repàs d'una gestió entrebancada per l'herència dels populars.

*Entrevista de Xavier Aliaga
Fotografies d'Eva Mániz*

Abel Guarinos fou director de la Mostra Internacional de Mim de Sueca. I, més tard, gestionà el Circuit Teatral Valencià, adscrit a CulturArts. Un home de la casa, per tant, bon coneixedor dels seus viaranyes i que en el seu projecte per dirigir l'Institut acumulava experiència, nas per detectar deficiències i una certa visió de futur, bagatge que el féu imposar-se a un grapat de candidatures solvents. Però ningú no pretenia que anava a ser fàcil: malgrat fer més hores que un rellotge li costa trobar temps per desactivar totes les mines que s'ha trobat i barallar-se amb un ingent laberint legislatiu i burocràtic. Així i tot, s'esforça per demostrar que ja hi ha pogut deixar el seu segell.

—Quan fou escollit per al càrrec alguns interpretaren que era una elecció continuïsta. No era un elogi.

—[Riu] CulturArts naix posant en un mateix calaix de sastre conservació, música, restauració, teatre, cinema... El Palau de les Arts i l'IVAM se salvaren d'entrar en aquest organisme sense ordre ni concert perquè tenen un patrimoni... Però continuar amb aquella estratègia haguera estat el caos, no tenia cap fonament, era fruit d'un moment de menysteniment dels sectors professionals artístics. Aleshores, quin sentit té mantenir-lo? Algú va entendre que el meu era un nomenament continuïsta perquè jo venia d'un dels ens que havia estat absorbit. Però res més lluny de la realitat: ho estem demostrant amb passos xicotets, com ara amb la recuperació des del 2 de maig del Circuit Teatral Valencià, que estava desactivat des de l'any 2009. El recuperem no tan sols per a arts escèniques, sinó també per a la música. I l'any vinent hi incorporarem llargmetratges valencians... En el meu projecte qüestionava la configuració de CulturArts. La comissió avaluadora podia pensar: "què fa aquesta persona presentant-se a dirigir una cosa que té determinades potes en les quals no creu?". Però hi ha qüestions que són de lògica: quin sentit té que nosaltres tinguem adscrits l'Espai d'Art Contemporani de Castelló o el Museu de Belles Arts de Castelló? Mentre estiguen amb nosaltres, els cuidarem i mimarem, però amb el Consorci de Museus, amb el Museu de Belles Arts de València o amb l'IVAM crearem moltes més sinergies. Eren coses que havia de dir. I els temps de l'administració són lents però el conseller

[Vicent Marzà] i el secretari autonòmic [Albert Girona] han confirmat que s'ha d'anar en aquesta direcció.

—Quan vostè hi arriba es troba amb una amortització de préstec sense consignació pressupostària de Castelló Cultural, de 2.142.000 d'euros. I per al novembre hi ha pendent un altre pagament de tres milions d'euros de Teatres de la Generalitat.

—La factura de Teatres la coneixia i esperem poder-la passar dins del FLA [Fons de Liquiditat Autonòmica] i que la puga assumir el Govern valencià. Al remat, no ens enganyem, la pagarem entre tots els valencians, però no eixirà directament del que serà l'Institut Valencià de Cultura. Pel que fa al pagament de la mercantil Proyecto Cultural Castellón, del 2012, en el moment que venç aquell préstec, el 13 de maig, no està ni en els pressupostos de la Generalitat. I no hi ha signat cap FLA, perquè es va signar al juny. Aleshores te l'has de menjar o renegociar-ne el préstec. Però com ara la Generalitat no deixa renegociar préstecs —i fa bé, perquè no acabaríem mai— fou absorbit pel capítol 2 de CulturArts. Estem veient amb la Conselleria d'Hisenda la manera de no ofegar-nos, perquè aquells 2.142.000 d'euros han d'eixir d'una partida que té 8 milions per a tot l'any per a festivals i programacions al llarg de tot el país. I la setmana passada, ens vingué una altra sorpresa: l'Ajuntament de Benicàssim reclama que se li paguen 1.400.000 euros d'unes obres en un xalet que es va comprometre a rehabilitar Proyecto Cultural Castellón. Un contracte de 2010. Com aquell que diu, en aquests 100 dies han aparegut 50 bombes...

—Sí perquè, a més de tot això, tingué un preavís de vaga per part dels tècnics per unes places que no s'havien pogut cobrir i per unes hores extra no pagades. Abel Guarinos ha pogut fer gestió cultural?

—[Riu] S'han pogut fer determinades accions, menys de les que jo voldria, i m'he pogut reunir amb els professionals menys del que voldria. Jo comence a les 8.30 del matí i me'n torne a Sueca en l'últim tren, a les 10.40 de la nit. En el trajecte atenc whatsapps i telefonades i quan arribe, després de sopar, encara em pose una mica en l'ordinador. I així i tot, és impossible atendre-ho tot. I, esclar, la professió està ofegada, reclama acció. El 2 de maig tinguérem la reunió per recuperar el Circuit Teatral Valencià amb la incorporació

→ de 16 noves ciutats. S'ha fet especial incidència en les comarques de Castelló, que sols hi tenien quatre poblacions adscrites.

—La territorialització era un dels objectius del seu projecte, de fet. Un altre era agilitar determinades ajudes: la Mostra Internacional d'Alcoi tenia un subvenció d'uns 15.000 euros, que ha cobrat un any després. Això s'ha canviat per una aportació directa de 50.000 euros que permet als organitzadors maniobrar millor.

—El que hem fet ací és entrar com a coorganitzadors juntament amb l'ajuntament, que és el que necessita una fira que pretén presentar el bo i millor de la seua comunitat i vendre-ho fora: disposar dels diners per pagar el que faça falta. I el mateix anem a fer amb el Trovam! Castelló, que va assumir un associació d'empreses del món de la música. Enguany, hem signat un conveni per anar de la mà amb ells, per ser coorganitzadors. Hi farem una aportació directa, de prop de 25.000 euros, a canvi d'obrir el ventall de músiques: enguany tindrem per primera vegada Carles Santos en un espai a Castelló de la Generalitat, a la seua pròpia casa. Ell és de Vinaròs però a Castelló sols havia pogut actuar, des de fa no sé quants anys, al paranimf de la Universitat Jaume I. També incidirem en la Mostra Viva del Mediterrani, amb 50.000 euros. És la manera de projectar-nos fora des d'ací, convidant programadors que hi passen uns dies i veuen els nostres espectacles. Una altra acció de promoció cap enfora serà que, després de molts anys, muntarem com a institució un estand a la Fira de Tàrraga

«El nostre primer objectiu és el ciutadà, fer-lo créixer a través de les possibilitats de la cultura, per transformar la societat»

per promocionar les companyies valencianes. També tindrem estand a la Barcelona Games World, un esdeveniment dedicat als vídeo-jocs i l'animació, un sector que és molt important al País Valencià. I al MIPCOM de Cannes també hi tindrem presència. Són accions que no es veuen de seguida, però deixen un solatge.

—Un dels fronts que té vostè oberts és el del finançament. La presentació del darrer festival Sagunt a Escena fou la de la reclamació d'un finançament just per part de l'Estat. Però no és l'únic esdeveniment infrafinançat.

—No. És el mateix que li passa al Palau de les Arts. I el mateix que li passa al país: aquell infrafinançament per part de Madrid afecta les arts, els botiguers, els enginyers i a tots. Que un festival com Sagunt a Escena no tinga una aportació de l'INAEM [l'Institut Nacional de les Arts Escèniques i la Música, dependent del Ministeri de Cultura] fa veure que alguna cosa no concorda. Sagunt a Escena no ha estat els darrers anys, ni de lluny, el que és el Festival de Mèrida o el Grec, però es posa tota la carn en la graella perquè siga un referent. I el Ministeri hi hauria d'estar al costat. És el moment de reclamar que un espai com el Teatre Romà hauria de tenir implicació de l'Estat.

—Canviem de sector. La Mesa de l'Audiovisual Valencià (MESAV) ha reclamat mesures urgents. La situació de les arts escèniques és dolenta, però el tema de l'àudio-visual és crític al País Valencià.

—[S'alça i cerca uns paper en la seua taula] En el moment de tancar Canal 9 tingueren una ajuda molt forta, es posaren molts diners sobre la taula, 7 milions, no sé si pels projectes o com una manera d'obtenir el silenci. I una cosa tan senzilla com ara que tots els anys es traguen la convocatòria de subvencions més o menys pel mateix mes no és possible perquè enguany encara ix més tard. Per què? Perquè la legislació preveu que abans de la convocatòria n'hages de traure les bases reguladores. Proposem fer unes bases genèriques per a totes les ajudes i, més endavant, les bases específiques, però el Consell Jurídic Consultiu hi posava problemes. O siga, que primer han d'eixir les bases i després la convocatòria. esclar, tota aquesta burocràcia administrativa ens està perjudicant. Una reclamació del sector que legislativament s'ha d'abordar és que l'administració avance una quantitat de

➔ DESCONSTRUÏT CULTURARTS

Convertir el monstre CulturArts en el més manejable Institut Valencià de la Cultura és qüestió d'estructures, però també de canvi de mentalitat. A més de l'esmentada integració [vegeu entrevista] dels museus de Castelló en la xarxa existent, Abel Guarinos vol posar en marxa unitats territorials a les comarques del sud i del nord per posar fi a un desequilibri territorial "brutal" pel que fa a la programació cultural. A més, per davant hi ha la creació del Consell Assessor i tres subdireccions (Arts Escèniques, Música i Cultura Popular i Cinema i Audiovisuals) escollides per comitès d'experts, en una operació especular com la que el va dur al càrrec. Les convocatòries eixiran al setembre. A banda, s'ha de fer una relació de llocs de treball. I acabar amb l'absurd que hi haja en l'Institut un departament de conservació i res-

tauració: "Té més sentit adscrit a Patrimoni o al Museu de Belles Arts de València", sosté.

L'altre gran canvi serà de mentalitat: el Teatre Principal de València continua programant compromisos de l'anterior direcció però en breu acollirà amb normalitat repertori teatral en català. Una metamorfosi que s'ha de fer visible a través de campanyes publicitàries "per incidir en els nínxols de mercat que consumeixen valencià". Altrament, ja hi ha un conveni en marxa amb el Teatre Principal de Palma i Guarinos té l'aspiració de poder tancar algun tipus de col·laboració amb el Teatre Nacional de Catalunya.

A més d'això, el director de l'Institut tancà l'acord amb els programadors del circuit de fer almenys un dels cinc concerts musicals programats siga en català. No sembla molt. Però l'acord, pres per unanimitat, implica que ciutats castellanoparlants com Bunyol o Villena programen música en la nostra llengua.

les ajudes mentre va certificant-se que el treball s'està fent, perquè, si no, al professional beneficiari li estàs generant un cost que li retornaràs dos anys després. Estem treballant perquè el Consell decrete que es pugua fer un pagament avançat del 50%. Això és bàsic per a l'àudio-visual, pel volum dels projectes, però les altres arts també se'n beneficiaran.

—**I de què depèn canviar això?**

—De canviar la llei, però no és fàcil. La legislació que es va fer en l'últim període del govern popular suposa un entrebanc a la gestió. Hi ha mecanismes inexplicables, com ara que qualsevol contractació laboral, ja siga un actor, un ballarí, algú del personal de sala de Sagunt a Escena, posem per cas, ha de vindre autoritzada per la direcció general de pressupostos de la Conselleria d'Hisenda. Ens han passat coses curioses, com ara anar al festival d'Olmedo i tenir l'autorització la vespra de l'actuació. Per dir-ho tot, mai ens han deixat penjats, però és un entrebanc administratiu i una pèrdua d'energia. La MESAV té tota la raó, però com ara ja tenim les bases reguladores, el compromís és que les

ajudes isquen al gener. I modificar-ho a llarg de l'any perquè se'ls puguen avançar diners. Però hi ha més lleis que s'haurien de derogar, com ara un decret llei del 2014 que provoca que un conveni de 800 euros entre dues institucions públiques tinga informe d'intervenció, s'haja de pronunciar el Consell abans que el conseller ho signe... Estem fent la mateixa tramitació per a una actuació de Borja Penalba a la Pobla de Vallbona que per fer una carretera de 8 milions d'euros. Alguna cosa s'està fent malament.

—**A banda del laberint, en l'àudio-visual no és fàcil discernir quins projectes són valencians i quins aprofiten esclertes per optar a les ajudes.**

—Enguany, que els projectes estiguen rodats en valencià —no sols doblats— donarà molts punts. *Las Provincias* feia un titular dient que fer la pel·lícula en valencià donarà més punts que el director tinga un premi Goya. Home, òbviament: si tens un Goya serà per un projecte anterior, i estaràs recolzat, però estem parlant de projectes que es faran. En tot cas, el valencià serà bàsic, també per evitar el que passava abans: com la

→ pel·lícula s'havia de lliurar en valencià i castellà, es feia un doblatge ràpid perquè se sabia que allò anava a quedar-se en una caixa, com a justificació de la subvenció. Obligant a fer el rodatge en valencià i amb el condicionant que sí que es pot exhibir no sols per televisió, sinó també en el mateix Circuit i en la Filmoteca. També puntua tenir actors valencians en l'elenc principal. O que el director siga valencià. Una mica per fer de barrera amb les coproduccions que gastaven la productora valenciana com una manera de justificar l'ajuda.

—Pel que fa a la música, vostè va declarar que l'any vinent n'hi hauria un increment de les partides. Però també li va demanar al sector que articulara algun tipus de plataforma com

la MESAV per canalitzar les reivindicacions.

—Hi ha un col·lectiu molt fort, la Societat de Bandes de Música, i diferents associacions. Com ara hi ha diferents músiques, encara no han segut tots a la taula, però la idea és asseure'ls a la tardor i que comencen a parlar sols. Potser el Trovam! servisca de punt de confluència. També tenim idea d'asseure a la mateixa taula la patronal de les arts escèniques i el sindicat d'actors per començar a parlar d'un conveni que dignifique la professió. La idea és que la MESAV, l'Observatori de les Arts Escèniques i el que sorgisca de la música siguen els nostres principals interlocutors.

—Tots els sectors demanen coses semblants: dignificació professional i

que les coses siguen més fàcils per contractar, assegurar la gent i actuar. Poder fer indústria cultural, en resum.

—El nostre primer objectiu com a administració és el ciutadà, fer-lo créixer a través de les possibilitats de la cultura, que són moltes, per transformar la societat. Però no ho podem fer les institucions, ho han de fer els professionals i els sectors. I els hem de tindre implicats en això. Els professionals han d'estar ben pagats, ben remunerats, viure de la seua feina. Dins i fora, poder exportar coses interessants. Crear indústria però, sobretot, posar en el centre el ciutadà.

—Això darrer apareixia en el seu projecte i en el pla estratègic cultural de la Generalitat, "Fes cultura". Pot sonar bé, però també pot ser interpretat en el sentit que s'aparta el creador, una visió de consum, economicista, de la cultura.

—"Fes cultura" és un pla estratègic adreçat al ciutadà. Però també al professional, l'encarregat de generar la cultura.

—I quin paper hi juga el creador, la qualitat de les creacions?

—La qualitat és fonamental. Qualitat formal i contingut. El que passa és que els creadors han d'entendre que hi ha determinades coses que tenen un públic restringit.

—Potser és una mica prompte, però que s'ha fet fins ara pel que fa a la creació de públics.

—En un moment de crisi econòmica, si tens pocs diners pots reduir la quantitat d'espectacles, però no abaixar la qualitat, perquè al final el ciutadà deixa d'anar-hi. I hi ha un altre aspecte que és la publicitat, que en CulturArts tenia fins ara un capítol zero. Això ja està canviant: Sagunt a Escena va tindre un apartat publicitari. I la campanya de novembre al desembre se salvarà per una aportació extraordinària de la Conselleria d'Educació i Cultura. El més sorprenent és que es feien coses però no es publicitaven. Hem d'incidir en la publicitat, en campanyes específiques, i aprofitar les xarxes socials, que ara mateix estan una mica desestructurades. ●

Matèria de Bretanya
Carmelina Sánchez-Cutillas

34 *nova edició*

MATÈRIA DE BRETAGNYA
de CARMELINA SÁNCHEZ-CUTILLAS
NOVA EDICIÓ

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter
Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com